

การดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ และบรรยากาศการประชุมคอนซาลครั้งที่ 16

รองศาสตราจารย์ ดร. นภัทิพย์ วิภาวิน และคณะ

การดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายวิชาการการประชุมคอนซาลครั้งที่ 16 (CONSAL XVI) จัดโดยสำนักหอสมุดแห่งชาติ และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เป็นการจัดประชุมวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กิจกรรมของห้องสมุดในภูมิภาคอาเซียนและการจัดทำเอกสารรายงานการประชุม (CONSAL Proceedings) โดยหัวข้อของการประชุมคอนซาล ครั้งที่ 16 คือ ความมุ่งหวังอาเซียน: ห้องสมุดเพื่อความก้าวหน้าที่ยั่งยืน (ASEAN Aspirations: Librarians for Sustainable Advancement) ประกอบด้วย 8 หัวข้อย่อย ความสำเร็จในการดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายวิชาการเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการพิจารณาและประเมินบทความ คณะกรรมการจัดประชุมแต่ละห้อง และคณะกรรมการจัดทำเอกสารรายงานการประชุม

The Operation and Atmosphere of the CONSAL XVI Academic Committee

Associate Professor Dr. Namtip Wipawin and Others

The operations of the academic committees at CONSAL XVI meeting and conference in Bangkok by the National Library of Thailand and the Thai Library Association, were organizing the conference, arranging speakers in each section for sharing knowledge about ASEAN library activities, and managing the conference proceedings. The topics of CONSAL XVI conference was ASEAN Aspirations: Librarians for Sustainable Advancement, with 8 sub-topics. The success of the academic committee's operations derived from the cooperation of the peer-review committee, the organizing committees in each sections, and the editor team of conference proceedings.

การดำเนินงานของคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ และบรรยากาศการประชุมคอนซาลครั้งที่ 16

รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน และคณะ*

บทนำ

ในพ.ศ. 2558 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมคอนซาลครั้งที่ 16 (CONSAL XVI) โดยการดำเนินงานของสำนักหอสมุดแห่งชาติและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ การประชุมคอนซาลการประชุมสภาบรรณารักษ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือและเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวระหว่างบรรณารักษ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา เวียดนาม และ สิงคโปร์ ประเทศสมาชิกได้ตกลงหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม CONSAL ทุก 3 ปี การประชุมครั้งที่ 17 จะจัดที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ในปี พ.ศ.2561

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักหอสมุดแห่งชาติ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ มหาวิทยาลัย และห้องสมุดต่างๆ ได้ประชุมกันเพื่อเตรียมการล่วงหน้า 1 ปีในการกำหนดขอบข่ายหัวข้อการประชุมในห้องประชุมย่อย การรับบทความเพื่อพิจารณา ได้รับความสนใจจากบรรณารักษ์และนักวิชาการจากประเทศสมาชิก 10 ประเทศ และประเทศอื่น ๆ ที่สนใจ บทความย่อยบทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่ส่งเข้ามา มีจำนวน 239 เรื่อง มีบทความที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ส่งบทความฉบับเต็ม จำนวน 130 เรื่อง หลังจากนั้นได้รับบทความฉบับเต็มจึงส่งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความฉบับเต็มอีกครั้ง จนกระทั่งคัดเลือกบทความฉบับเต็มที่ส่งมาจำนวน 130 เรื่อง เป็นบทความวิชาการและบทความวิจัยจำนวน 92 เรื่อง และโปสเตอร์จำนวน 38 เรื่อง สรุปจำนวนบทความที่มีผู้มานำเสนอ จำนวน 84 เรื่อง และ โปสเตอร์จำนวน 19 เรื่อง (ไม่รวมบทความของ keynote speakers 3 บทความ และ invited paper 10 บทความ)

---

*รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรดุขภูมิจิตต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประธานฝ่ายวิชาการวิชาการ คณะกรรมการจัดการประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 16 และประธานแผนกวิจัยและพัฒนา คนที่ 1 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

หัวข้อของการประชุมคอนซาล ครั้งที่ 16 คือ ความมุ่งหวังอาเซียน: ห้องสมุดเพื่อความก้าวหน้าที่ยั่งยืน (ASEAN Aspirations: Librarians for Sustainable Advancement) ประกอบด้วย 8 หัวข้อย่อย หัวข้อย่อยที่มีผู้ส่งบทความมากที่สุด คือ การอนุรักษ์และการสงวนรักษา จำนวน 29 เรื่อง รองลงมา คือ บทบาทในการรวมตัวกันของห้องสมุดเพื่อการพัฒนา จำนวน 27 เรื่อง และเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้อาเซียน จำนวน 25 เรื่อง ห้องสมุดในสังคมการอ่านอาเซียน จำนวน 13 เรื่อง การศึกษาและการฝึกอบรมห้องสมุด จำนวน 12 เรื่อง ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดอาเซียน: การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและการแลกเปลี่ยนระหว่างห้องสมุด จำนวน 10 เรื่อง องค์กรกับความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 9 เรื่อง จริยธรรมและมาตรฐานห้องสมุด จำนวน 5 เรื่อง จะเห็นได้ว่า การพัฒนาห้องสมุดในกลุ่มอาเซียนมีความสนใจในการอนุรักษ์และการสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปแบบเอกสารและดิจิทัล การรวมตัวของบุคลากรและห้องสมุดเพื่อสร้างพลังในการขับเคลื่อนในการพัฒนาก็เป็นเรื่องสำคัญ เช่นเดียวกับการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาองค์ความรู้อาเซียน

การประชุมนี้ได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย โดยมีประธาน IFLA คือ Ms. Sinikka Sipilä ได้กล่าวบรรยายนำโดยให้แนวคิดในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Strong Libraries for Sustainable Development) โดยมีความเชื่อว่าห้องสมุดเข้มแข็ง สังคมก็เข้มแข็ง (Strong Libraries, Strong Society) การเข้าถึงสารสนเทศผ่านห้องสมุดสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนถึงแม้ว่าห้องสมุดจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและประชากรในชาติ แต่ก็ประสบปัญหาการถูกตัดงบประมาณ ซึ่ง IFLA ได้พยายามทำให้บรรลุเป้าหมายในหลายประเด็นและหลายโครงการ เนื่องจากการประชุมวิชาการเป็นเวทีเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมตั้งคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้มีผู้เข้าร่วมประชุมถามประธาน IFLA ว่าห้องสมุดควรทำอย่างไรในภาวะที่ประสบปัญหาการถูกตัดงบประมาณ ได้รับคำตอบว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ห้องสมุดจะต้องทำให้บทบาทของห้องสมุดต่อชุมชนหรือผู้ใช้ในชุมชนนั้นชัดเจน ทำให้เขารู้ว่าชุมชนหรือสังคมจะได้อะไรจากการลงทุนในห้องสมุด

ส่วนตัวอย่างของบทความในหัวข้อเกี่ยวกับการสงวนรักษาและการอนุรักษ์ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในการประชุมครั้งนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทางดิจิทัล (Digital Preservation) ตัวอย่างเช่น (1) เรื่องการสร้างดิจิทัลคอลเล็กชันเกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสารสนเทศเกี่ยวกับจังหวัดพิษณุโลก อันเป็นการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชาติ โดยรวบรวมสารสนเทศจากหนังสือบทความวารสาร สิ่งพิมพ์ของสถาบัน งานวิจัย สื่อโสตทัศน์ และพัฒนาเป็นฐานข้อมูลโดยใช้โปรแกรม DSpace (2) เรื่องเกี่ยวกับประวัติการพิมพ์หนังสือภาษามลายู และกระบวนการรวบรวมหนังสือแบบเรียนที่กระจายอยู่ตามห้องสมุดต่างๆ ในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ หนังสือดังกล่าวมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในช่วงที่อังกฤษปกครองประเทศมาเลเซีย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมและเก็บรักษาไว้ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และดิจิทัล (3) เรื่องกระบวนการสงวนรักษาสารสนเทศ ตลอดจนปัญหาในการแปลงเอกสารกระดาษให้เป็นดิจิทัลเพื่อการสงวนรักษา นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในการสงวนรักษาสารสนเทศ คือ ต้องมีการกำหนดนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติ และควรมีบุคลากรที่มีความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสงวนรักษาด้วย (4) เรื่องการสงวนรักษาสารสนเทศด้านกีฬา ความเป็นมาของกีฬา

แหลมทอง กระบวนการรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับกีฬาแหลมทอง ทั้งเอกสารและสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับกีฬาแหลมทอง เช่น รูปภาพ สถิติการแข่งขัน ฯลฯ โดยผู้วิจัยรวบรวมสารสนเทศในหอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์และห้องสมุดที่สำคัญในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และประเทศไทย (5) เรื่องสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานในการสงวนรักษาสารสนเทศ และศึกษาปัญหาในการสงวนรักษาต้นฉบับตัวเขียนของหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซียที่มีความหลากหลายด้านภาษาของต้นฉบับตัวเขียน โดยการสัมภาษณ์บุคลากรและการสังเกตการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ภาษาถิ่นที่ใช้บันทึกต้นฉบับตัวเขียน นอกจากนี้ การสงวนรักษาต้นฉบับตัวเขียนยังต้องการความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ส่วนการนำเสนอในห้องประชุมใหญ่ในเรื่องที่เกี่ยวกับอาเซียน มีตัวอย่างเช่น (1) เรื่องความพร้อมของห้องสมุดแต่ละประเทศในอาเซียนในการบริการสารสนเทศแก่ผู้อพยพย้ายถิ่นภายในแถบทวีปเอเชียซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม พบว่า ห้องสมุดไม่ได้คำนึงถึงการเปิดรับผู้ใช้บริการที่มีเชื้อชาติหลากหลายเหล่านี้ (2) เรื่องการแบ่งปันทรัพยากรหรือการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เนื่องจากห้องสมุดไม่สามารถจัดหาหรือจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศทุกชนิดที่ผู้ใช้บริการต้องการได้ ห้องสมุดเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ข้อมูลและให้การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ยังคงขาดความร่วมมือและประสานกันในระดับภูมิภาคเพื่อเอื้อต่อการแบ่งปันทรัพยากรหรือแม้แต่โครงการแลกเปลี่ยนระหว่างห้องสมุดในประเทศอาเซียน (3) เรื่องโครงสร้างพื้นฐานของการเชื่อมต่อเครือข่ายและไอซีทีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยมีแผนแม่บทเกี่ยวกับไอซีทีของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี ค.ศ. 2015 เน้น 3 เรื่อง คือ การเพิ่มขีดความสามารถของคน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับนวัตกรรม การลดช่องว่างและเพิ่มขีดความสามารถด้านไอซีที ซึ่งห้องสมุด บรรณารักษ์ และวิชาชีพสารสนเทศจะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงนี้ (4) เรื่องการที่รัฐบาลสิงคโปร์ได้จัดโครงการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ (Information literacy) ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียน นักศึกษา พ่อแม่ ครู และนักการศึกษา โดยมุ่งเน้น 4 แนวคิดหลัก ที่เรียกย่อ ๆ ว่า S.U.R.E ได้แก่ การวิเคราะห์แหล่งข้อมูล (Source) ความเข้าใจ (Understanding) การค้นคว้าวิจัย (Research) และการประเมิน (Evaluate) สำหรับการดำเนินงานในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น การฝึกอบรมและการจัดตั้งเป็นชมรม เป็นต้น

นอกจากนี้ ในหัวข้อเกี่ยวกับบทบาทในการรวมตัวกันของห้องสมุดเพื่อการพัฒนา พบว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) เป็นสิ่งที่ห้องสมุดของประเทศต่างๆ ในอาเซียนจะต้องเผชิญ เนื่องจากปัจจุบันมีนักศึกษาและอาจารย์มาจากหลากหลายประเทศและเข้ามาเป็นผู้ใช้บริการของห้องสมุด ดังนั้น จึงเสนอให้โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์สร้างหลักสูตรหรือรายวิชาทางด้าน Cultural Diversity โดยเฉพาะ และควรมีมาตรฐานเดียวกัน

บทสรุป

การประชุมคอนซาล ครั้งที่ 16 นี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบทความ คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ คณะที่ปรึกษา ประธานและคณะทำงานวิชาการในแต่ละห้องประชุมใหญ่และห้องประชุมย่อยทุกห้อง ซึ่งมีจำนวนผู้ทำงานกว่า 100 คนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศที่มาเป็นอาสาสมัครช่วยงานวิชาการในครั้งนี้ ด้วยความรักในวิชาชีพและประเทศชาติในการเป็นเจ้าภาพที่สมบูรณ์แบบ และความร่วมมือของกองบรรณาธิการในการจัดทำรายงานเอกสารประกอบการประชุม (CONSAL XVI Proceedings) โดยทีมงานของสำนักหอสมุดแห่งชาติ และมี ดร.นฤมล รื่นไวย์ เป็นบรรณาธิการ

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ประจำห้องใหญ่และห้องย่อย จำแนกตาม 8 หัวข้อย่อย ได้แก่

1. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องประชุมใหญ่วันแรก เป็นการนำเสนอของ Keynote Speakers และ Invited Papers ของแต่ละประเทศ

ประธาน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ

ผู้ดำเนินรายการ : ดร.ทรงพันธ์ เจริญประยงค์

คณะกรรมการ : นางสาวรุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน อาจารย์พิมลอร ตันหัน ดร.อรนุช เศรษฐรัตน์เสถียร
อาจารย์เนณูภา สุขเวชัย

2. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องประชุมใหญ่วันที่สอง Topic: All about ASEAN

ประธาน : ดร.นฤมล รื่นไวย์

ผู้ดำเนินรายการ : นางประภาพรรณ อรัญญะ

คณะกรรมการ : ดร.จอมขวัญ ผลภาณี นางสาวสุกฤตา จงสมจิตต์ นางสาวปรียานุช คลอวุฒิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรัญญะ วาริสอาด ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตริโลจน์วงศ์

3. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องย่อย Topic: Information Technology to Enhance ASEAN Knowledge, Corporate Social Responsibility (CSR)

ประธาน : นางสาวประดิษฐา ศิริพันธ์

ผู้ดำเนินรายการ : นางสาวสมร ไพโรศรี

คณะกรรมการ : นางสาวรุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน นายฤทธิชัย เตชะมัทธนันท์

4. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องย่อย Topic: ASEAN Libraries Cooperation: Resource Sharing and Library Exchange Program, Library Education and Training

ประธาน : รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ หาญพล รองประธาน ดร. จุติมา ศรีวัฒนกุล

ผู้ดำเนินรายการ : อาจารย์วรรษชล ณรงค์ศักดิ์สกุล

คณะกรรมการ : นางมานะศรี ยงเจริญ นางครองทรัพย์ เจิตนภาพันท์ นางสาวเปี่ยมสุข ทุ่งกาวิ

5. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องย่อย Topic: Role of Library Consolidation towards Library Development

ประธานและผู้ดำเนินรายการ : ดร. รุจเรขา วิทยายุทธนิกุล

คณะกรรมการ : นางสาววรรษยา สุนทรศารทูล นายสมภพ แสนสมบูรณ์สุข

นางสาวเจ็ดฉันทน์ ราชบุรณะ นางสาวณิชดาภา อัจฉริยสุชา

6. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องย่อย Topic: Ethics and Standards, Library in ASEAN Reading Society

ประธาน : ดร.ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล

ผู้ดำเนินรายการ : นางสาววิภาศย์ นิยะมาภา

คณะกรรมการ : นางสาวฉัตรภรณ์ กงสิน นางสาวรินศิริ ทองคำ นางสาวพรพกา อังกูรสุทธิพันธ์

7. คณะกรรมการฝ่ายวิชาการในห้องย่อย Topic: Conservation and Preservation

ประธาน : นางสาวพุลสุข ปรिवัตรารุฒิ

ผู้ดำเนินรายการ : นางสาวอนพร อธิกิจ

คณะกรรมการ : นางนงลักษณ์ ชมพูพัตติพงษ์ รองศาสตราจารย์สีปาน ทรัพย์ทอง
นางสาวอนุรักษ์ อยู่วัง

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการประชุมเตรียมความพร้อมทุกเดือน

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติและที่ปรึกษาการจัดประชุมร่วมประชุมทุกครั้ง

บรรยากาศการประชุมวิชาการ CONSAL XVI ในห้องย่อย

ภาพบรรยากาศในห้องประชุม

ภาพบรรยากาศ Meeting Room 222

